



**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Qvæst. Vlt. De influxu Cœloru[m] sublunatia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Respondeo negando antecedens: impulsus enim ille vehemens, qui imprimatur corpori dum mouetur suppositis aliis dispositionibus, est causa istius caloris: & hinc si leuiter moueretur culter supra lignum quamuis celerrime, non calefieret tantum, quantum si moueretur tardius sed fortius, ut patet experientia; ex quo sane patet quod calor ille non proueniat à motu solum. Quod si dicatur aliud concurrere, tum nihil restat ad probandum quod motus se habeat aliter quam tanquam conditio sine qua non.

CONCLUSIO VLTIMA.

100 *Cessante motu cæli non cessarent omnes alij motus in his inferioribus siue locales, siue alteratiui, siue generatiui.* Hæc est communior cum Doctore supra. D. Thomæ 2. de calo lib. quos sequuntur Suar. Raimundus, Arriaga, & plurimi alij contra Capreolum, Soncinatem, Scotum, & alios.

Probatur, quia nihil magis ridiculum videtur, quam si, stante Sole, ignis applicaretur stupæ, & non cōbureret, aut si lapis grandis poneretur in medio aeris, nec moueretur deorsum: ergo fierent alij motus tam locales, quam alteratiui & generatiui, non obstante quod cæli non mouerentur.

Confirmatur: quia quamuis poneremus subordinationem essentiali in causarum sublunarium ad cælestes, adhuc præsententur causæ sublunares habere actiones multas suas, cessantibus cælis, qui cæli quoad illas partes, quæ essent applicatæ inferioribus, possent concurrere cum illis absque motu.

Confirmatur secundo, quia quando cessauit Sol tempore sue, non cessauerunt eo ipso sine dubio omnes causarum inferiorum; nec est dicendum etiam, quod id per miraculum accidit; nam licet miraculum fuerit cessatio Solis, tamen non est dicendum, quod miraculose fiebant istæ alie actiones, quia id gratis, & absque fundamento diceretur. Verum quidem est, quod multæ actiones cessarent cessantibus cælis, quia per motum, alio modo applicantur, & ex varietate applicationis sequuntur varietates in effectibus, quæ propterea non essent cessante motu.

101 *Aduersarij fundant suam sententiam in quibusdam locis Philosophi, quæ facilis sunt explicationis, ut propterea eos hic proponere piguerit: & sane si expresse teneret oppositum huius conclusionis, non esset sequendus, præsertim cum nullam habeat pro se rationem.*

Obicitur à ratione ex Ianello: omnis motus reducitur in aliquod principium immobile: ergo & omnis actio generatiua in aliquam causam ingenerabilem, qualis non est assignabilis præter cælum.

Respondetur, quamuis totum concederetur, nihil contra conclusionem haberi, quia cæli possent absque motu concurrere ad aliquas actiones generatiuas.

Respondetur secundo negando minorem, quia posset recurri ad Deum.

Dices: Deus immediate non concurrit cum causis secundis. Respondeo hoc esse falsum: sicut enim immediate producit & conseruat Angelos, ita immediate concurrere potest ad effectus causarum secundarum, & non solum per modum causæ vniuersalis, sed etiam aliquando per modum causæ particularis supplendo defectum concursus particularis quem deberet talis causa præbere, & sic communiter recurritur ad ipsum in productione animarum, non solum rationalium, sed etiam aliarum quotquot perfectiores sunt, quam formæ corporum cælestium.

QVÆSTIO VLTIMA.

De influxu calorum in sublunaria.

Corpora cælestia influant in sublunaria.

Plures difficultates comprehendit præsens quæstio, quas sequentibus conclusionibus breuiter expediam.

CONCLUSIO I.

102 *Corpora cælestia habent varios influxus in sublunaria.* Hæc est communissima cum Doctore in 2. d. 14. q. 3. & D. Thomæ in 2. dist. 15. q. 1. contra quosdam antiquos,

quibus fauere videtur Damascenus de fide c. 6.

Probatur primo autoritate non solum Philosophi, sed sanctorum Patrum, Dionysij cap. 4. de Diu. nom. Aug. 13. Trinit. c. 4. Basilij homil. 6. Hexameron.

Probatur secundo ratione: quia varietas illa corporum cælestium, & diuersitas maxima motuum, quam habent, non debebat esse absque aliquo fine ac vtilitate mundi sed nullam afferret vtilitatem, nec haberet finem congruum, nisi conduceret ad hoc, ut alio, & alio modo influerent in corpora sublunaria: ergo sic influunt.

Probatur tertio experientia quotidiana, qua constat Solem illuminare, calefacere, siccare, & ex eius accessu, ac recessu cum tali vel tali ordine ad alias partes cæli variari quatuor anni tempora, quorum vicissitudine producuntur varij effectus alias non producendi; unde & medici in morbis curandis, astrorum congressus obseruandos iubent longa experientia edoceri. Sed in re clarissima probanda non est diutius immorandum.

103 *Obicitur primo:* agens & passum debent communicare in materia eiusdem rationis secundum Philosophum 1. de Generat. tex. 87. sed cælestia corpora non conueniunt cum sublunariis in tali materia, aut enim non constant materia vlla ratione, aut si constant, materia ipsorum est diuersæ speciei à materia sublunaria.

Respondeo primo negando minorem: secundum enim communem sententiam constant materia, & secundum se tistas materia illa est eiusdem rationis cum sublunari.

Respondeo secundo distinguendo maiorem: in materia, quæ sit materia prima physica, nego maiorem; in materia, id est in subiecto capaci actionis, ac formæ per illam producendæ, transeat maior. Et similiter distinguo minorem; non constant materia prima, transeat minor, non constant subiecto capaci formæ producendæ per actionem, nego minorem, alias enim nec mouerentur, nec illuminarentur, & nego consequentiam.

Respondeo tertio, absolute negando maiorem, alias Deus ipse non posset agere in corpora vlla, nec Angeli. Philosophus autem solum vult quod agens & passum in sublunariis debent conuenire in materia & disconuenire in forma, quia alias essent vniuoca & vniuoca non agunt in se inuicem; simile enim non agit in simile actio alteratiua aut corruptiua, de qua actione loquitur Philosophus.

104 *Obicitur secundo:* omne agens agit, ut assimilet sibi passum secundum Philosophum 1. de generat. tex. 51. sed cælum nequit sibi assimilare sublunaria: ergo non agit in illa, quia non debet agere ad finem impossibilem.

Confirmatur: quia omne agens naturale agendo repatur: sed cælestia corpora non repatiuntur à sublunariis: ergo non agunt in illa.

Respondeo distinguendo maiorem: omne agens, quod potest producere sibi simile, & quod agit actione, quæ posuit ad hoc deservire, concedo maiorem; quod non potest, nego maiorem: & concessa minori, nego consequentiam, neque intendit cælum, dum agit, illam assimilationem.

Respondeo secundo distinguendo maiorem alio modo: si passum quod agit actione vniuoca, concedo: quod agit actione æquiuoca, nego maiorem: & concessa minori, ex suppositione, quod cæli non habeant formaliter tales qualitates, quales producant in inferioribus (quod si tales habeant negari debet minor) nego consequentiam.

Confirmatur utraque responsio: quia si nihil posset agere, nisi in ordine ad assimilandum sibi passum, Deus ipse non deberet mouere cælos, nec Angeli etiam, quia sic agendo cælos non assimilant sibi ipsos.

105 *Respondeo tertio,* distinguendo etiam maiorem alio modo: omne agens sublunare, quod agit actione alteratiua, concedo maiorem; & de his loquitur Philosophus; omne agens omnino siue sublunare, siue non sublunare, & siue agit actione alteratiua, siue non, nego maiorem; quia alias, ut dixi, Angeli non possent mouere cælos, nec lapis cadens deorsum impelleret aliud corpus occurrens ipsi ante se, quia certum est, quod non impellat ipsum, ut assimilet

affimilet sibi illud, loquendo de assimilatione proprie dicta. Quod si loquamur de assimilatione improprie dicta, secundum quam passum haberet illud formaliter quod virtualiter contineretur in agente, potest vniuersaliter concedi maior, & negari minor, vt patet: & hæc sit quarta responsio.

Ad confirmationem obiectionis respondeo distinguendo maior: in omne agens actione alteratiua, & potens parti alias ab eo, in quod agit, concedo maiorem; si alias non posset p. ti, nego maiorem; & distingo etiam minorem: si cælum supponatur non posse alterari à sublunariibus, vt supponitur in obiectione, concedo minorem, & nego consequentiam: si possit, nego minorem. Respondetur autem hoc modo conditionatè, quia mihi incertum est, an cæli possent calefieri, aut frigid fieri à sublunariibus debite applicatis, & rationem dubitandi præmissi supra n. 34.

Confirmatur hæc responsio: quia si omne omnino agens deberet repati à passio, in quod ageret, Deus & Angeli non possent agere in cælos, quia ab ipsis repati nequeunt.

CONCLUSIO I.

106 Corpora celestia producant mineralia, seu metalla, ac gemmas, ac cætera corpora vite expertia quorum non potest assignari alia causa particularis. Hæc communis cum Doctore supra Conimbricensibus tract. 1. 3. in libros Meteororum c. 2. Ruusbro. 1. de celo c. 3. tract. 2. q. 1.

Probatur prima pars: quia metalla ac gemmae mul. æ de nouo producentur, & debent habere aliquam causam effectiua secundam: neque enim absque necessitate ad solum Deum debet, tanquam ad eorū causam adequatam, recurri; sed nulla alia causa conuenientius assignari potest, quam corpora celestia, ergo.

Confirmatur: quia cæli habent sine dubio sufficientem perfectionem ad ea producenda: ergo non debet negari ipsis actiuitas respectu eorum, propter defectum perfectionis: sed ex alio capite non potest id ipsis negari; erga absolute non est negandum ipsis.

Confirmatur secundo: quia elementa non habent tantam perfectionem, vt possint ea producere, quandoquidem sint minus perfecta quam illa; ergo non potest recurri ad illam aliam causam secundam, quam cælos.

Probatur secunda pars: quia cætera vite expertia, quæ producantur, & non habent causam particularem ubi expertia, lunarem, sunt imperfectiora cælo, ergo eorum productio commode in cælum refundi debet.

Dices, non ex eo, quod aliquid sit alio perfectius sequitur quod ipsum possit producere, alias homo posset producere lapidem: ergo quauis cælum sit perfectius rebus huiusmodi vite expertibus, non propterea debet dici quod illas producat.

Respondetur distinguendo: consequens: non propterea tantum, concedo; non propterea, & ex suppositione quod alia causa aptior assignari nequeat, nego consequentiam. Itaque ex perfectione maiori colligitur opinio, quod non repugnet ipsis ex defectu perfectionis talis productio, quemadmodum repugnaret muscæ producere hominem, & quandoquidem non constet quod repugnet illi ex alio capite, & nulla alia causa possit assignari, bene recurritur ad cælum.

107 Obiectio: Sequeretur: quod producerentur in omnibus locis, nam corpora celestia possunt in omnibus locis habere suos influxus: sed hoc est falsum, vt patet experientia: ergo.

Respondetur negando sequelam, tum quia corpora celestia non applicantur æqualiter omnibus locis, sunt enim aliquæ partes mundi, quæ semper magis distant à polis cælestibus, & stellis illis vicinioribus, quam alie partes; unde nos nūquam videmus polum antracticum, nec Antipodes arcticū; tum etiam quia non inueniunt in omnibus locis dispositiones determinantes ad formas metallorum aut gemmarum.

Quæres ex qua materia generetur metalla. Respondetur communiter cum Philosopho, quod ex vapore quodam humido intra terre viscera lapidibus potissimum

concluso, & ob terræ lapidumque siccitatem ac frigiditatem congelato. At certe mihi apparet coniectura hic tantum locum dari, nec quidpiam certi posse concludi de materia aptiori ad horum generationem, donec aliquis experientia aliqua id comperiat, quæ non facile haberi potest.

CONCLUSIO III.

108 Corpora celestia concurrunt ad productionem viuæ etiam omnium, etiam hominum, disponendo materiam tali vel tali modo in ordine ad receptionem animarum: non tamen attingunt immediate productionem vlliū animæ generatiuam animalium imperfectiorum, neque tanquam causa principalis neque tanquam instrumentalis. Hæc est quoad primam partem communis, & quoad secundam est Sco. hominū, tistarum communiter cum Doctore hic, quos sequitur Fonseca 7. met. cap. 7. q. 2. Suarez disp. 18. sect. 2. contra Marsiliū. 1. q. 1. a. 2. Auerſam q. 35. sect. 8. qui putant animas animalium imperfectarū, eorum scilicet, quæ producantur absque interuentu seminis, ex putri materia, vt sunt ranæ, vespæ, pulices, & similia, produci a cælis. Quoad tertiam vero partem est contra Conimbricenses & Ruusbro. supra q. 2. qui putant cælos producere animas animalium imperfectiorum, tanquam instrumentum Dei.

Probatur prima pars: non solum authoritate Philosophi dicentis 2. Physic. tex. 26. quod sol, & homo generet hominem; sed etiam ratione quia cæli sine dubio habent virtutem productionis dispositionum conducendum ad formationem cætus, & experientia constat, quod partus productus sub tali constellatione habeat alias inclinationes, quam productus sub alia constellatione: & hinc aliqua alia merito censentur propria viuientium generationi, alia verò noxia.

109 Probatur secunda pars: quia anima quæcunque est perfectior formis cælestibus, ergo non possunt à corporibus cælestibus produci, quia imperfectius non potest produci immediate perfectius. Probatur antecedens authoritate S. Augustini lib. de vera, & falsa religione c. 29. Non enim qualiscunque moles, quamquam ista visibili luce præfulgeat si vita careat magni aestimanda est, qualibet namque vna substantia cuiuslibet non vine substantie natura lege præponitur. Ex quo etiam principio in libro de duabus animabus dicit muscæ Soli esse præferendam.

Rationem autem assignare cur cæli sint imperfectiores quolibet viuente, est nihil valde difficile, nec sane occurrit vlla quæ comprehendat viuencia vita vegetatiua tantum. Pro viuenticibus autem sensitivis adduci potest, quod perfectius absolute sit cælendum, quod potest delectationem concipere ex sua natura, quam quod non potest; sensitiva autem possunt, & cæli non possunt; ergo cæli sunt imperfectiores viuenticibus saltem sensitivis, de quibus solet forte intelligendus est Augustinus, quamuis indefinite loquatur, quod si sic intelligatur, productio animarum vegetatiuarum tantum attribui potest cælis, & conclusio hæc restringenda est ad animas sensitivas.

Confirmatur conclusio contra Auerſam: secundum ipsum animalia perfecta, hoc est illa, quæ non generantur nisi medio semine, sunt perfectiora cælis, ergo & imperfecta. Probatur consequentia: quia non ex eo quod solū possint generati medio semine, sunt perfectiora, quid enim hoc facit ad propositum? non etiam ex eo quod sint perfectiora animalibus imperfectis, quia inter illa animalia, quæ vocantur perfecta, dantur alia alijs perfectiora, & hoc non obstat omnia sunt cælis perfectiora, ergo quauis animalia, quæ dicuntur imperfecta, sint alijs animalibus imperfectiora, non sequitur quin sint cælis perfectiora: nec denique vlla ratio assignari potest, ob quam animalia imperfectiora sint imperfectiora cælis, & animalia perfecta non sint imperfectiora illis.

Dices colligitur ex eo quod producantur à cælis animalia imperfecta, & perfecta non producantur, illa esse imperfectiora, hæc non item.

Respondetur negando inde id bene posse colligi, non

solum ex eo quod falsum sit animalia imperfectiora à cælis produci, sed etiam quia id concedendo, imprimis non constat quin similiter possent producere animalia perfecta, & quin de facto illa producant, præsertim cum alia causa secunda assignari non possit, quæ sit sufficiens. Deinde quamvis ea non possent producere, non sequitur quin essent ipsis imperfectiora, sicut homo est perfectior asino quamvis eum non possit producere.

Probatur tertia pars: tum quia eadem ratione, qua dicerentur producere tales animas, ut instrumenta Dei, possent dici producere animas animalium perfectiorum præter hominum: sed hoc ipse non admittit: ergo nec illud admittere deberet; tum quia quando dicuntur producere illas animas ut instrumentum Dei, vel hoc intelligendum est sic, ut recipiant à Deo aliquam virtutem distinctam à sua propria forma, & accidentibus eius, naturaliter consequentibus, ratione cuius virtutis, & constituantur instrumentum Dei, & possint illas animas producere, ut tenet *Conimbricenses*; vel sic intelligendum est, ut non recipiant talem virtutem, sed ipsæ sint instrumenta Dei ex natura sua, & propterea per naturam suam, quatenus habet rationem talis instrumenti, possint producere illas animas, ut vult *Ramus*; sed neutrum dici potest. Non primum, unum quia gratis fingitur communicata talis virtus; tum quia illa virtus vel est perfectior anima illa, & sic cælum habens illam erit perfectius anima contra hypotheseos; vel non erit perfectior & sic nec poterit cælum ea mediante, illa producere magis quam sine ea. Non secundum quia quamvis possint esse ex natura sua instrumentum Dei, tamen cum ex natura eadem sint imperfectiores, non possunt producere illas animas, nisi concurrat cum illis aliqua alia causa, nimirum ipsemet Deus, vel aliquid aliud: quod si dicatur aliqua alia causa concurrere, illa sola sufficit absque concursu cælorum, aut aliorum instrumentorum, quæ immediate influunt in ipsam animam.

Addit, per hoc quod cæli sint instrumenta Dei, nihil prius eos habere, per quod possint aliquid producere magis, quam si non essent, nisi per hoc sint distinctæ naturæ, aut habeant diuersa accidentia, nec diuersitas etiâ naturæ aut accidentium sufficit, nisi diuersitas sit tanta, ut propter eam reddatur perfectior, aut æque perfecti, ac illud, quod producere dicerentur.

III. Dices cum Conimbricenses: cælum est nobilissimæ pars mundi, & nihilominus expertis vitæ: ergo conueniens fuit dari ipsi fecunditatem productiuam huiusmodi animarum, sicut semen habet virtutem generatiuam respectu eorum, quæ ex semine generantur.

Respondeo distinguendo consequens: si sit tam nobilis, ut sit perfectius animalibus imperfectis, concedo; si non sit, nego. Suppono autem cum aduersariis, quod non sit: si enim esset, non tantum per modum instrumenti, sed per modum causæ principalis ea produceret; unde absolute nego id fuisse conueniens, aut etiam possibile.

Obijes contra secundam partem: si cæli non producerent animalia ex putri materia generata, nulla alia causa productionis illius posset assignari; ergo dicendum est, quod cæli illa producant.

Respondeo, negando minorem: Et si quaeratur quænam alia causa ea producat: varie respondet auctores. Quidam enim dicunt esse quandam formam abstractam & separatam, quam vocant *matricem* formarum: ita *Themistius* & *Auicenna* apud *Auerroem* 12. *met. com.* 18. sed si non intelligant per huiusmodi formam abstractam, intelligentiam, omnino cōmenticia est; & præterea aut est viuens, aut non. Si est viuens, ergo non potest esse forma vlla, quæ non sit intelligentia, aut anima rationalis. Si non sit viuens, ergo non magis poterit producere illa animalia, quam ipsimet cæli. Si autem intelligant per illam formam Angelum aliquem, non poterit producere illa animalia, quia, ut suppono hic ex materia de Angelis, Angeli non habent virtutem productiuam alicuius accidentis, aut formæ corporeæ præter motum localem: & si haberent talem virtutem, possent optime dici producere illa animalia, etiam absque alio concursu cælorum, quam dis-

positiuo.

S. Thomas 1. p. q. 100. probat Angelos non posse esse causas principales talium animalium, quia non sunt similes tali composito nec formaliter, ut patet, nec eminenter aut virtualiter, quandoquidem non contineant in virtute sua materiam.

112. At hæc probatio non placet, quia ut producerent talia composita animata, non esset necesse, ut essent similes aut continerent virtualiter aut eminenter materiam, sed sufficeret abunde quod continerent formas ipsorum, per hoc enim educeretur ipsas, & ad illam educationem sequeretur talia composita. Quod si dicas, non posse aliquid educere formam ex materia, nisi vel quod continet in se materiam similem formaliter, vel quod potest materiam creare: id tam facile negari debet, quam asseritur gratis & absque fundamento, & sane hoc dicere hic, est petere principium, & præterea inde sequeretur, quod non possent producere ubi in corporibus, quod est absurdum.

Alij dicunt causam principalem productiuam talium animalium esse alia animalia similia, verbi grati, causam principalem productiuam ranæ esse aliam ranam, in cuius virtute cælum, tanquam causa instrumentalis, producit illam ranam.

Contra quia posset fieri quod nulla rana esset tum applicata sufficienter aut etiam existens in rerum natura: sed absurdum est tribuere actionem alicui, tanquam causæ principali, quod neque applicatum est, neque existit, inde enim sequeretur quod causa non existens in se realiter nec applicata sufficienter ad passum haberet actionem realem physicam.

113. Confirmatur primo, quia causa principalis debet habere aliquem influxum realem in effectum, aut mediatum aut immediatum; sed nulla rana habet talem influxum in ranam productam ex putri materia absque semine, nam quamvis nulla vnquam rana ante fuisset producta, aut postea produceretur, produceretur illa rana; sed nihil possibile est, ut possibile precise, potest habere influxum realem mediatum aut immediatum: ergo.

Confirmatur secundò: quia etiam si rana non haberet virtutem productiuam alterius ranæ, sed esset animal sterile, instar mulæ, adhuc produceretur rana ex putri materia non minus quam de facto producit: sed in tali casu alia rana non posset dici causa productiuæ principalis eius: ergo nec de facto.

Confirmatur tertio, quia si virtus generatiua hominis tribueretur lapidi à Deo per possibile aut impossibile, & ea mediante lapis produceret hominem, alius homo non deberet dici vlla ratione causa productiuæ istius hominis producti, quamvis alicui homini connaturaliter deberetur illa virtus communicata lapidi; ergo quamvis alicui ranæ deberentur connaturaliter istæ qualitates, quibus disponitur materia ad formam ranæ, non debet tamen propterea dici producere illam ranam, quando istæ dispositiones producantur à cælo.

Per quod patet, falsum esse fundamentum a Iuersariis, qui propterea dicunt ranam esse causam principalem, quia exigit connaturaliter qualitates illas, quibus disponitur materia ad illam formam.

114. Confirmantur omnia hæc: quia si aliquid non existens posset esse causa principalis vllius effectus qui producit, eo non existente, potest dici quod dicitur producat suam partem de facto, & quod primum animal productum à Deo fuit productum ab animali a quo possibile, & mille alia absurda.

Itaque respondeo aliter causam principalem productiuam istorum animalium esse ipsum Deum, nisi Angelus habeat talem virtutem. Patet: tum quia nulla alia assignari potest; tum quia non est inconueniens recurrere ad Deum, deficiente causa secunda, tanquam authorem naturæ, sicut de facto recurritur ad ipsum communiter ad determinationem effectus, quoad indiuiduum, & ad producendas animas rationales.

Obijes pro Ramo contra tertiam partem: quodcumque agens potest producere dispositiones ad aliquam formam substantialem requisitas, ac sufficiens, potest educere

Quæ sit
causa a-
nimalium
genera-
torum et
putri
materia.

Non for-
ma ab-
stracta,
quæ non
sit intel-
ligentia.

Deus ip-
se est
causa
princi-
palis.

edere

cere illam formam, aut eam vnire materiæ sic dispositæ, aut tanquam causa principalis, si forma non excedat perfectionem formæ istius agentis, aut tanquam instrumentum causæ alicuius perfectioris, si excedat: sed calu potest disponere sufficienter ad formam rane: ergo potest illam educere, aut vnire altero ex illis modis; non tanquam cau' a principalis, quia forma cæli est imperfectior anima rane; ergo tanquam causa instrumentalis. Probatur maiore: quia forma substantialis naturali seque-la sequitur illas dispositiones: ergo quod producit illas dispositiones educit illam formam.

115 Respondetur negando maiorem, cum consequentia probationis; sufficit enim pro natu ali sequel ipsius, quod vel ab illa causa disponente, vel ab alia educatur, quoties autem illa causa non sufficit tanquam principalis, debet adesse alia causa principalis, & illa ipsa sufficit absque concursu instrumentario istius causæ disponentis distincto à concursu disponentis.

Confirmatur: quia causæ secundæ disponent ad animam; animam vero nullo modo a tingunt immediate, qui ipsa um virtus non habet tantam actiuitatem; ergo non est vniuersum verum, quod attingens dispositiones sufficientes ad aliquam formam, at ingat ipsam formam immediate: nec refert quod anima creetur, alia vero non creetur; nam quemadmodum ex eo quod creetur, nequit produci ab illis causis, quibus disponant ad eam, ita etiam ex eo, quod alia formæ educat excedant in perfectione formam agentis disponentis, non debent ab ipso educi, quatenus disponat ad ipsas, quia non magis difficile est causæ secundæ immediate attingere, formam creabilem, quam agentis in se fieri producere aliquid seipso perfectius.

116 Quæres hic obiter an animalia, verbi gratia, vespre, rana, ex putri materia absque semine generata, sint eiusdem speciei cum animalibus, verbi gratia, cum vespis & ranis ex semine generatis?

Respondetur affirmatiue cum Doctore 1. d. 11. q. 7. & D. Thoma 7. met. sect. 6. quos præter suos sequuntur Ricardus 2. d. 17. quest. 2. Occamius 23. q. 2. & recentiores communiter contra Averroem 8. Physic. com. 45. Iordanus 7. met. q. 15. & alios.

Probatur primo authoritate non solum Philosophi 7. met. tex. 23. & sect. 11. problem. 9. 64. sed etiam sanctorum Patrum Augustini 3. Trinit. cap. 4. Ambrosij lib. de incarnatione Verbi.

Probatur secundo: quia nulli apparet ratio distinctionis specificæ inter illa; & omnia alia iudicia sunt, quod sint eiusdem speciei, non minus quam duo homines; ergo sunt eiusdem speciei.

Dices sufficere ad diuersitatem specificam eorum, quod non producantur à causis eiusdem rationis, & quod quæ ex putri materia generantur, non possint generare sibi similia, vt possunt illa, quæ procendant mediante semine.

Respondetur negando hoc, quia effectus eiusdem speciei facile possunt produci à causis diuersis speciei; alias Deus ipse non posset se solo producere effectus causarum secundarum. Deinde sterilitas illa, quæ dicitur esse in animalibus sine semine productis posset oriri ex diuersitate aliqua accidentali, quam haberent ab animalibus generatis ex semine, & non arguit distinctionem specificam, sicut ne arguit inter ipsos homines, quorum aliqui sunt steriles, aliqui non. Deinde negari posset esse sterilitas talis in omnibus animalibus talibus, neque facile oppositum experientia, aut ratione probari potest.

CONCLUSIO IV.

117 Corpora celestia non habent aliquam actionem directam in animam intellectiuam, bene tamen indirectam, tum quoad intellectum, tum quoad voluntatem. Hæc est Doctoris hic cum suis, & D. Thoma 1. p. q. 115. quos sequuntur Theologi & Philosophi communiter, & quoad primam partem est contra Priscillianistas, & iudiciaria Astrologia professores, eosque qui illis fidem adhibent.

Probatur quoad illam primam partem, quia anima ra-

tionalis est omnino spiritualis & indiuisibilis; ergo nullam actionem habere potest in illam aliquam causam corpoream. Probatur secundo: quia anima non est capax aliarum qualitatum, quoniam intellectuum, volitionum, habituum specierum intelligibilium, & passionum lætitiæ, tristitiæ, similitumque, quæ causantur ab obiectis cognitis talibus, vel talibus; neque enim assignari potest, quas alias qualitates recipere possit, nec vlla est expetiendi, quod alias recipiat. Sed certum est, quod celestia corpora non habent particularem vim directam ad huiusmodi qualitates producendas; species enim intelligibiles non sunt nature produci, nisi ab obiectis, quorum sunt species; actus non sunt nati produci, nisi à potētis mediantibus his speciebus. Habitus solum producuntur mediantibus actibus (loquendo de naturalibus, acquisitis; supernaturales autem a solo Deo sunt producibiles) & passionibus demum solum produci possunt ab obiecto taliter, vel taliter propolito per intellectum.

Secunda pars conclusionis patet quoad intellectum, quia certum est corpora celestia posse alterare organa sensitiva, & bene vel male illa disponere ad exercendas functiones suas; & hinc fit vt Luna habeat particularem influxum in phreneticos, qui propterea Lunatici vocantur. Sed non minus certum est, iuxta bonam vel malam sensum dispositionem intellectum bene vel male posse discurrere, hominesque esse meliores, vel peiores ingenij; ergo indirectam habent corpora celestia actionem in animam quoad intellectum, quatenus scilicet agendo in organa sensuum impedit vel inuauat intellectum in suis operationibus.

Probatur eadem pars quoad voluntatem, quia exploratum est, iuxta variam dispositionem corporis, aliquos esse magis inclinatos ad hæc, vel illa vitia, & virtutes, & his inclinationibus aliquo modo impelli voluntatem ad actus illarum virtutum, ac vitiorum; sed non minus comprobatum est corpora celestia suis influxibus posse causare istas dispositiones; ergo agere possunt indirecte in animam rationalem quoad voluntatem.

CONCLUSIO V.

119 Corpora celestia non habent vllum influxum directum aut indirectum in voluntatem, ita vt necessitem ipsam ad suas actiones. Hæc est communis cum Scotodo vel hic & patet ex omnibus locis Scripturæ & Patrum, qui tatem probatur dari liberum arbitrium in hominibus pro hoc statu.

Et hinc patet quamuis Astrologi iudicarij possint cognoscere ex influxu astrorum inclinationes particulares hominum, & hinc etiam prædicere multa futura coniecturaliter in nullo tamen modo eos posse scire certo & infallibiliter vllum effectum determinate futurum, qui dependet à libera voluntate villo modo. Quare cū dignitatum collatio, mortetiam, & vita dependeat à tali voluntate, quatenus nullus est, qui non possit occidi ab aliquo, si vellet, omnino stupidum est credere Astrologis asserentibus aliquem victurum tot annis, moriturum morte naturali, consecuturum tot, & tales dignitates. Sed nec admodum certam possunt habere coniecturam ex influxu calorum de illismet inclinationibus particularibus: quia multæ aliæ possunt adesse circumstantiæ particularis, & influxus aliarum causarum, quibus impediti possit influxus ille calorum, qui alias esset: vnde vltcrius patet ne probabilem quidem coniecturam posse prædictos Astrologos habere de effectibus liberis dependentibus villo modo à voluntate. Quare merito Astrologia illa iudiciaria prohibita est, quoad se extendit ad iudicium ferendum de huiusmodi effectibus.

Quæres an astri habeant producere hoc effectus, quos per quas ipsi adscribimus per lucem, & motum tantummodo, an vero habeant etiam aliquas influentias occultas, præter has qualitates sensibiles, quibus mediantibus illos producant.

Quod per solum lumen & motum sine vllis alijs occultis qualitatibus, tenent Averroes 2. Calis. com. 42. Zizmaras theorem. 45. Mirandulanus, Sirennus, Zabarella, Piccolomini

Corpora celestia non inflant directe in animam rationalem.

Non cessant villo modo vel itatem.

Ticcolominum, & alij.

Quod vero non agant per solum lumen & motum, sed etiam per calorem & frigus, & alias etiam qualitates occultas, communis est sententia Philosophorum cum *De flore in 2. d. 1. q. 4.* ac *D. Thoma de cælo lect. 10. D. Bonaventura ac Ricardus in eadem distinctione secundi*, quæ sequuntur *Comimbricenses 2. cæli cap. 3. q. 3. Ruinus in id quæst. 2. Aversa q. 35.*

Probat hæc communis sententia; quia primo incredibile prorsus est quod per unam qualitatem lucis cum quocunque motu possint cæli producere tam varios effectus, quam produciunt. *Secundo*, quia produciunt mineralia in visceribus terræ; sed ad illa vi cæli non pertingit lumen, aut lux.

Dicitur pertingere tamen calorem, qui calor produci- tur per lucem à cælis. Sed quamvis *Comimbricenses* existi- ment calorem à cælis per lucem produci, id nullo modo videtur mihi credibile; tum quia nihil impedit quomi- nus calorem ipsum immediate producerent; tum quia cæli eodem modo produciunt frigus, quo calorem; sed frigus non produciunt per lucem, ut patet: ergo nec calorem.

Confirmatur hoc: quia non est verisimile quod per unam qualitatem lucis formas tam contrarias produ- cant, quam sunt frigus & calor.

*Probat*ur tertio, quia magnes trahit ferrum per quali- tatem aliquam occultam: ergo agere per tales qualitates conuenit corporibus sed certe nullis potius quam cæ- lestibus.

Confirmatur, quia non est probabile quod vlla qualita- te sensibili vli minor trahat ad se magnetem, aut Sol heliotropij, aut scorpionarij flores: sed isti motus omnino tam debent tribui qualitati alicui occultæ illis impressæ, quam motus ferri: & idem dicendum de motu, quo mare fluit, & aliis multis similibus effectibus.

Adde ad hæc, nullo prorsus fundamento inniti aduer- sarios, quod responsione dignum sit, ut mirum sit eos à communione recedere sententia.

Totam hanc conclusionem cum reliquis huc transtuli ex meo commentario ad quæstionem 3. d. 14. secundi Sententiarum, in quo etiam plura de influen- tijs cælorum in sublunaria videri possunt: sed hæc præsentia sufficiunt instituto. Cætera autem, quæ de Elementis in his libris tractantur, sequenti tractatu explicabuntur commodius.



TRACTA